

VZGOJNOIZOBRAŽEVALNO DELO V LOŠKEM MUZEJU

Loški muzej je v letošnjem letu, ko praznuje 50-letnico delovanja, uspel v pritličju okroglega stolpa pridobiti in urediti prostor za pedagoško delavnico s približno petdesetimi sedeži in opremo za videoprojekcijo. Zato, in ker je od zadnje predstavitve vzgojnoizobraževalnega dela v našem muzeju preteklo skoraj dve desetletji,¹ je prav, da spet na kratko spregovorimo o tej muzejski nalogi.

Loški muzej je lokalni muzej kompleksnega tipa z zgodovinsko, kulturnozgodovinsko, umetnostno, etnološko in prirodoslovno zbirko; geološka in arheološka pa sta v pripravi. V muzejski galeriji pa prirejamo občasne, predvsem likovne razstave. Muzej se pri svojem delovanju omejuje na ozemlje, ki je 830 let tvorilo t. i. Loško gospostvo pod oblastjo freisinških škofov.

Obiskovalcem so na loškem gradu v enaindvajsetih prostorih (1464 m²) na ogled naslednje teme: Loško gospostvo; gradovi; mesto; cehi; kulturna zgodovina v o. p. b. (Škofjeloški rokopis, Škofjeloški pasijon, rojaki, šolstvo); Kalanovo pohištvo z Visokega; slikana meščanska keramika; srednjeveška umetnost; dražgoški zlati oltarji; noša; črna kuhinja, svetila; stavbarstvo; poljedelstvo, živinoreja;

prehrana, promet; sitarstvo, čipkarstvo; klobučarstvo, glavnikarstvo; platnarstvo, barvarstvo; mali kruhek, umetne rože; galerija likovnih umetnikov loških rojakov; živalstvo loškega ozemlja; zbirka NOB.

Naš muzej obišče letno prek 20.000 obiskovalcev. Če pogledamo bolj natančno, vidimo, da prevladujejo šolske skupine: približno polovico je osnovnošolcev, četrtno srednješolcev.

Učencev in dijakov je prav toliko kot odraslih obiskovalcev, med katerimi je polovica tujcev, ki tako predstavljajo več kot desetino obiskovalcev muzeja. Ko jih vodimo skozi muzejske zbirke, si muzejski delavci prizadevamo, da skupine ne bi štejele več kot petdeset oseb.

Vzgojnoizobraževalno delo v Loškem muzeju poteka že od ustanovitve leta 1939 dalje.² Od leta 1980 je v muzeju zaposlen kustos pedagog (umetnostni zgodovinar in zgodovinar), ki opravlja še dela in naloge knjižničarja. Pedagoškega dela ne opravlja sam, saj mu v konicah sezone maja, junija in oktobra, ko je obiskov organiziranih skupin največ, priskočita na pomoč dva strokovna sodelavca.

Muzej nima na skrbi le stalne muzejske

Čelna stran muzejske pedagoške delavnice v okroglem stolpu loškega gradu.
(Foto M. Pavlovec)

postavitve, temveč samostojno ali v sodelovanju z drugimi muzejskimi ustanovami prireja tematske razstave tako v muzeju kot na posameznih šolah. Kustos galerist že več let redno sodeluje pri pripravi likovnih razstav na osnovni šoli Cvetka Golarja in v knjižnici Ivana Tavčarja. V muzejski galeriji, v osnovni šoli padlih prvoborcev v Žireh in v osnovni šoli Prešernove brigade v Železnikih je bila leta 1982 na ogled razstava »Tito – življenje in delo«, ki smo jo organizirali v sodelovanju z Muzejem ljudske revolucije Slovenije. Prav v pedagoške namene prirejemo razstavo »Kelti na Slovenskem« smo pripravili v sodelovanju z Narodnim muzejem iz Ljubljane. V naši galeriji jo je leta 1987 obiskalo 900 učencev osnovnih in srednjih šol, za katere je kustos pedagog pripravil dvaindvajset strokovnih vodstev.

Redni obiskovalci muzeja so tudi predšolski otroci, predvsem iz Škofje Loke in Kranja, v večini pa so osnovnošolci, srednješolci, študenti in skupine odraslih, ki prihajajo iz različnih krajev Slovenije. Najpogostejša oblika dela s temi skupinami je klasično vodenje po stalni muzejski postavitvi. Takih vodenj imamo približno stopetdeset na leto. Redkeje vodimo obiskovalce še po mestu ali jim razložimo po želji razvoj in pomen crngrobske cerkve.

Pomembna oblika pedagoškega dela v muzeju so t. i. zgodovinske učne ure. Za učence šestih razredov smo v šolskem letu 1987/88 prvič pripravili učno uro s temo »Nastanek in razvoj mest in meščanstva«. V učnem programu zajema tri šolske ure, kustos pedagog pa jo izvaja kot blok učno uro, t. j. dve šolski uri skupaj. Ob razstavljenih muzealijah razloži učencem nove pojme: družbena delitev dela, trg, mesto, meščanstvo, ceh. Ta zgodovinska učna ura je na občinskem aktivu osnovnošolskih učiteljev zgodovine, ki se ga je udeležil tudi predstavnik zavoda za šolsvo iz Kranja, prejela pozitivne ocene. Muzejsko učno uro izvaja tudi kustos zgodovinar s temo »Narodnoosvobodilna borba na Škofjeloškem« za učence osmih razredov ter tretjega in četrtega letnika srednjega usmerjenega izobraževanja.

Sledi organizacija in izvedba t. i. kulturnih dni na osnovnih in srednjih šolah. Kustos galerist se npr. pogovarja z likovnim umetnikom in učencem razlaga umetniško delo. Ko so učenci v šoli pripravili razstavo etnoloških

predmetov, je kustos etnolog razložil uporabnost posameznih eksponatov in pripravil uvodni sestavek, ki so ga nato prebrali še na lokalnem radiu. Kustos pedagog učence že v šoli seznanja z vsebino muzejskih zbirk z video posnetki, da pridejo na ogled že pripravljene.

Vsi kustosi, predvsem pa etnolog in zgodovinar, sodelujejo z zgodovinskimi krožki na osnovnih in srednjih šolah. Z informacijami in nasveti pomagajo pri izdelavi naloge z določenimi temami iz zgodovine domačega kraja. Poleg tega posredujejo različne podatke dijakom in študentom za seminarske in diplomске naloge. Pri tem jim je v pomoč tudi bogata muzejska knjižnica. Kustos zgodovinar je vsako leto mentor dvema dijakoma srednje družboslovno-jezikovne šole pri delovni praksi.

Delovne ljudi in občane seznanjamo z vsebino muzejskih zbirk in razstav v galeriji z namenom, da bi se povečal obisk. Delo poteka na več nivojih. Kustos zgodovinar sodeluje na lokalnem radiu v oddaji »Zgodovina naših krajev«, kustos galerist pa predstavlja likovne razstave, ki so trenutno na ogled. Kustos pedagog objavlja prispevke z muzejsko tematiko v tovarniških glasilih delovnih organizacij v občini. Prva serija prispevkov je obravnavala zgodovino muzealstva na Škofjeloškem, druga pa podrobneje predstavila posamezne muzejske zbirke.

Tiskano gradivo ima pomembno vlogo pri pedagoškem delu v muzeju. V letošnjem letu je Loški muzej izdal *Vodnik po zbirkah*; na žalost le v slovenščini. *Vodnik* je delo vseh muzejskih delavcev, ki objavljajo strokovne prispevke tudi kdaj pa kdaj v Loških razgledih. V njih obravnavajo posamezne zbirke ali teme, ki so v muzeju predstavljene, oziroma so ti prispevki osnova bodočim muzejskim postavitvam. Za zgodovinsko učno uro »Nastanek in razvoj mest in meščanstva« je kustos pedagog izdelal delovni list. Ko ga učenci izpolnijo, ponovijo v muzeju obravnavano snov in jo povežejo s poznavanjem kulturne dediščine kraja.

Muzejske zbirke in posamezni eksponati so opremljeni s spremnim besedilom in podnapisi. Zavedamo se, da bi bilo potrebno zaradi velikega števila tujcev, ki obiščejo naš muzej, vsaj povzetke prevesti v tuje jezike. Obiskovalcem so na voljo razglednice, tudi z muzejskimi motivi, in različni spominki, med njimi pravi loški kruhki iz Dražgoš.

V dnevnem časopisju in prek lokalnega radia obveščamo potencialne obiskovalce o času, ko je muzej odprt in o razstavah v galeriji, kamor jih na otvoritve še posebej povabimo z vabili. Vsem učiteljem zgodovine na osnovnih in srednjih šolah v občini pošljemo na začetku šolskega leta obvestilo o možnostih vzgojno-izobraževalnega dela v muzeju. Vse vodje enot posameznih vrtcev v Škofji Loki smo obvestili o možnosti brezplačnega ogleda muzeja.

Obiskovalce bomo zdaj, ko razpolagamo z videoprojektorjem in video posnetkom muzej-skih zbirk, lahko še bolje seznanili z dediščino, ki je na ogled v našem muzeju in ki predstavlja

identiteto nekega kraja ali regije. Za učence in dijake pa bo potrebno izdelati delovne liste, ki jih bodo spodbujali, da bodo aktivneje sodelovali pri ogledu muzeja, in jih navajali k opazovanju in dopolnjevanju.

Opombe :

¹ Eržen, J.: Obiski v Loškem muzeju in vodniška služba, *LR* 19, 1973, str. 430–432. –

² *Ibid.*, str. 430.

Mira Kalan